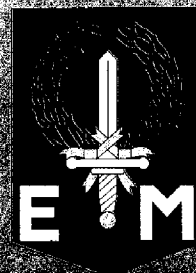

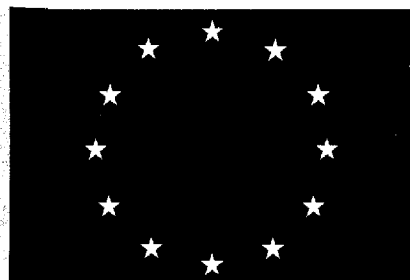
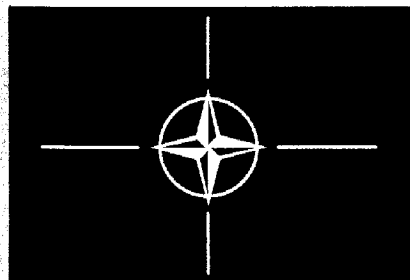
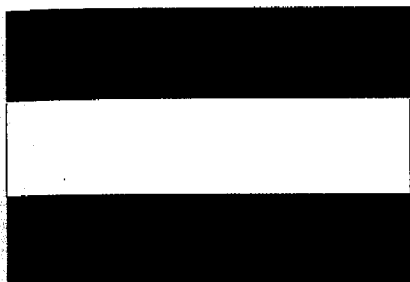

INFO-SCOOP

INHOUDSOPGAVE

VAN DE REDACTIE.....	2
COLOFON	2
BOSNIË HERZEGOVINA	3
BALKAN UPDATE	3
OOST-SLAVONIË	6
KLEIN-JOEGOSLAVIË	7
MACEDONIË	9
OORLOGSTRIBUNAAL	9

VAN DE REDACTIE

Elnt P.W.T.S. Menting

Het jaar 1998 zal voor 101 Mipel een jaar worden van veel functie wisselingen. Ongeveer 50 procent van het personeel van 101 Mipel zal worden vervangen, zo ook de Sm G. Nieboer.

U heeft Sm G. Nieboer leren kennen als schrijver van artikelen voor de Info-Scoop. Zijn artikelen gingen voornamelijk over de problematiek in de Balkanregio.

In zijn een na laatste artikel "BALKAN UPDATA" verstrekt hij u de laatste gegevens over de Balkanregio. U krijgt van hem een overzicht van actualiteiten en achtergrondinformatie over de periode van 16 december 1997 tot 19 januari 1998. In zijn laatste artikel voor de Info-Scoop zal hij u nader informeren over situatie in BRCKO.

Hieronder vindt u in vogelvucht wat u uitgebreid in de voor u liggende Info-Scoop zult aantreffen.

Op 22 december heeft president Clinton een bliksembezoek gebracht aan Bosnië. Hieruit is onder meer voortgekomen dat de Amerikaanse militairen voorlopig nog wel in Bosnië Herzegovina zullen blijven.

De problemen rondom BRCKO zijn nog lang niet opgelost. De stad is van strategisch belang en zowel de Bosnische Serviërs als de federatie van moslims en Kroaten eisen BRCKO op. Een hervatting van de oorlog zou dan onvermijdelijk zijn volgens de Bosnische Serviërs.

Bij het bestuurlijk overdragen van Oost-Slavonië aan Kroatië door de Verenigde Naties heeft de regering in Zagreb weer de zeggenschap over het hele Kroatische grondgebied. De grootste nachtmerrie is nu een exodus van de ruim 60.000 getraumatiseerde Serviërs die daarvoor al uit de andere delen van Kroatië waren verdreven.

Met betrekking tot Klein-Joegoslavië zien we dat de nieuwe president, Milan Milutinovic, vooruitstrevende hervormingen heeft aangekondigd. De hervormingen betreffen onder meer, economie, onderwijs, gezondheidszorg etc. Toch zullen de handelssancties, opgelegd door de EU en VS, met een jaar worden verlengd in verband met de mensenrechtensituatie.

President Milosevic (president van FRJ) zal verhuizen hij naar de villa, "Het Witte huis", waar maarschalk Tito eens heeft gewoond. Tito was de grondlegger van het socialistische/communistische Joegoslavië.

We zien een nieuwe ster rijzen aan het Montenegrijnse politieke firmament, de 35-jarige Milovan Djukanovic. Hij werkt aan zijn imago als hervormer en voorstander van het onafhankelijk zijn van het Servië van Milosevic.

Zoals aangegeven in de colofon is de Info-Scoop volledig samengesteld uit open bronnen.

Indien er uwerzijds op- of aanmerkingen zijn over de inhoud van deze publicaties, wordt u verzocht contact op te nemen met één van de redactieleden van de Info-Scoop (zie colofon).

COLOFON

INFO-SCOOP is een maandelijks uitgave van 101 Mipel

Adres: Simon Stevinkazerne, MPC 41 A, Postbus 9012, 6710 HC Ede

Telefoon: 0318-683050/3073/3023

Redactie: Maj H.J. Jacobs, Elnt P.W.T.S. Menting

INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie. De inhoud van de **INFO-SCOOP** is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publikatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

BALKAN UPDATE

Smi G. Nieboer

Voor u ligt een overzicht van actualiteiten en achtergrondinformatie van de Balkanregio over de periode van 16 december 1997 tot 19 januari 1998.

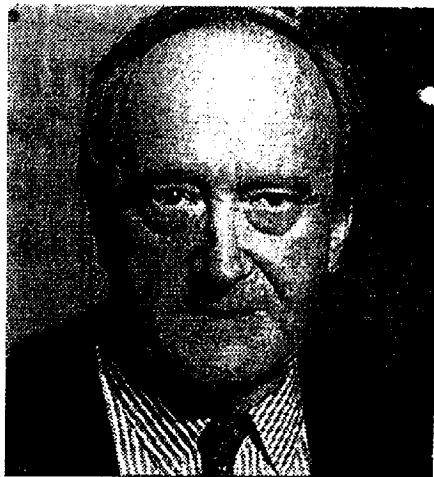
Voor dit overzicht is gebruik gemaakt van diverse kranten en tijdschriften, zoals: NRC, Algemeen Dagblad, The Times, UNHCR, World Airpower, Herald Tribune, Frankfurter Allgemeine Zeitung, de Gelderlander, de Stem, Nieuwsblad van het Noorden, de Volkskrant en de Telegraaf. Tevens is gebruik gemaakt van teletekst, journaalbeelden en actualiteitenprogramma's van radio en televisie.

BOSNIË HERZEGOVINA

OMSTREDEN AKKOORD IN BOSNIË HERZEGOVINA

Klein Joegoslavië (Servië en Montenegro) en de Bosnische Serviërs hebben een akkoord gesloten over een dubbel staatsburgerschap. De actie leidde direct tot een conflict: de internationale gemeenschap heeft het akkoord afgewezen als van nul en geen waarde. Het akkoord, dat bepaalt dat alle burgers van Bosnië Herzegovina en alle burgers van Klein-Joegoslavië op hun verzoek het staatsburgerschap van het andere land kunnen krijgen, werd getekend door de Joegoslavische minister van Buitenlandse Zaken Milan Milutinovic en door Momcilo Krajisnik, namens de Bosnische Serviërs lid van het Bosnische staatspresidium en leider van de ultranationalistische vleugel bij de Bosnische Serviërs. In Sarajevo werd onmiddellijk tegen het akkoord geprotesteerd. Volgens een woordvoerder van Alija Izetbegovic, president van Bosnië Herzegovina, heeft noch hij, noch de vertegenwoordiger van de Bosnische Kroaten in het staatspresidium Krajisnik gemachtigd in Belgrado een akkoord met de rege-

ring van Klein-Joegoslavië te tekenen. "De afspraak in Belgrado was pure propaganda, zonder enige wettelijke basis", aldus de woordvoerder van Izetbegovic. Krajisnik, aldus de critici, heeft in Belgrado niet namens de republiek Bosnië Herzegovina kunnen ondertekenen, omdat hij daartoe niet gemachtigd was; hij heeft evenmin kunnen ondertekenen als afgevaardigde van de Bosnische Serviërs, want hij vervult geen functie binnen de Servische Republiek in Bosnië Herzegovina, en bovendien kan die Servische Republiek in Bosnië Herzegovina als een van de twee territoriale entiteiten van de republiek Bosnië Herzegovina geen afzonderlijke akkoorden met andere staten sluiten. De plaatsvervanger van Carlos Westendorp, Hans Schumacher, zei dat alleen een bilateraal akkoord tussen Bosnië Herzegovina en Klein-Joegoslavië de kwestie van het dubbele staatsburgerschap kan regelen. De Bosnische Serviërs eisten dat de moslims en Kroaten zouden instemmen met een akkoord dat de Bosnisch-Servische leider Momcilo Krajisnik op 15 december met Klein-Joegoslavië sloot. Noch de internationale gemeenschap, noch de Bosnische moslims en Kroaten erkennen dat door Krajisnik ondertekende akkoord. De parlementariërs van de Bosnische Serviërs eisten van hun moslim en Kroatische collega's de erkenning

Carlos Westendorp

Telegraaf

van het akkoord van Belgrado. Toen ze dat weigerden stapten ze op. Als gevolg daarvan kon er opnieuw geen besluit worden genomen. Carlos Westendorp heeft toen op 17 december per decreet Bosnië Herzegovina de nieuwe wet op het staatsburgerschap opgelegd. Hij maakte gebruik van het mandaat dat hij die week ervoor had gekregen van de Bosnië-conferentie in Bonn. Het bepaalt dat hij de Bosnische partijen maatregelen kan opleggen als ze het onderling niet eens worden. Op grond van dat mandaat bepaalde Westendorp de wet op het staatsburgerschap "op interim-basis" van kracht. De interim-periode eindigt als het Bosnische parlement de wet aanvaardt en wel "in de huidige vorm en zonder amendementen en bijkomende voorwaarden".

BOSNISCHE SERVIËRS SABOTEREN STEMMING IN BOSNIË HERZEGOVINA

Onder zware druk van de internationale gemeenschap is het Bosnische parlement half december akkoord gegaan met een wet over een gemeenschappelijk paspoort. Het wetsontwerp kwam in stemming nadat onlangs de drie leden van het staatspresidium het na maanden vertraging eens waren geworden. De Bosnisch-Servische leden van het parlement bleven niettemin weg, waardoor het quorum (de helft + 1) voor een beslissing ontbrak. Pas toen Hans Schumacher, plaatsvervanger van Bosnië-gezant Carlos Westendorp, dreigde dat Westendorp een beslissing zal nemen als het parlement daar niet toe zou overgaan, kwamen de Bosnische Serviërs alsnog terug en werd er ingestemd met een **nieuw Bosnisch paspoort (1)**.

(1) Het nieuwe Bosnische Paspoort wordt even ingewikkeld als Bosnië Herzegovina zelf. Op de donkerblauwe buitenkant komt de naam 'Bosnië Herzegovina' te staan, evenals het woord 'paspoort' en de naam van het territoriale entiteit waaruit de houder van het paspoort komt, de Servische Republiek of de moslim-Kroatische federatie. Deze woorden

worden gedrukt in het Latijnse of Cyrillische schrift, al naar gelang de moslim- of Kroatische dan wel Servische identiteit van de houder. De woorden 'Bosnië Herzegovina' en 'paspoort' worden ook in het Engels gedrukt. De letters van de naam van de entiteit worden precies half zo groot als de naam 'Bosnie Herzegovina'. Op de buitenkant van het paspoort komt nog een staatswapen, hoe dat eruit zal zien is nog niet bekend gemaakt.

OORLOGSMISDADIGERS DOOR NEDERLANDSE SFOR- MILITAIRES GEPAKT

Een speciaal daarvoor ingevlogen Nederlandse eenheid van mariniers en commando's heeft op 17 december twee van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Kroaten aangehouden in Santici, nabij Vitez. De eenheid die een sleutelrol bij de operatie speelde, kreeg bij de geslaagde SFOR-operatie te land en in de lucht steun van Amerikaanse en Britse kant. Het Nederlandse team heeft direct na de actie het operatiegebied weer verla-

ten. Aangehouden werden de 27 jaar oude Anto Furundzija en de 39-jarige Vlatko Kupreskic. Beiden worden verdacht van deelname aan de moordpartij in 1993 in Ahmici en de Lasva-vallei. Toen werden 103 moslim-inwoners van Ahmici, onder wie 33 vrouwen en kinderen, vermoord. In een vuurgevecht tijdens de arrestatie werd Kupreskic, die zelf het vuur had geopend met een Kalasnikov, getrof-

fen. Hij is na verpleging naar Den Haag overgebracht. Furundzija is ook naar Nederland overgevlogen en ingesloten in het huis van bewaring in Scheveningen.

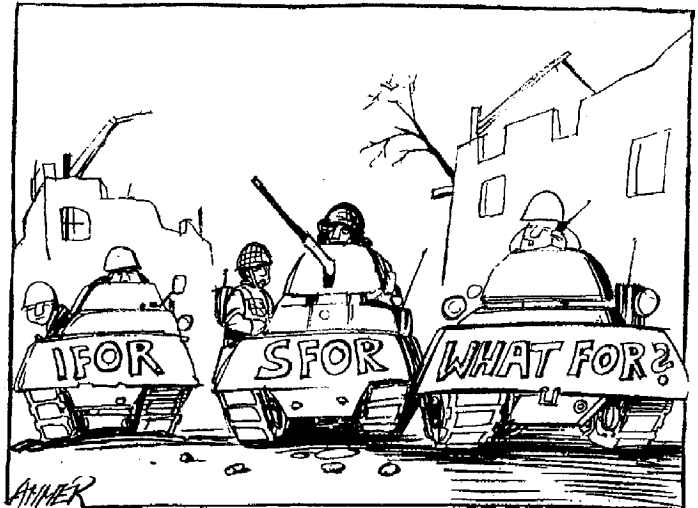
PRESIDENT CLINTON EEN DAG IN BOSNIË

Clinton heeft op 22 december jl. een bliksembezoek van één dag gebracht aan Bosnië Herzegovina. In een gesprek met de drie leden van het Bosnische staatspresidium ondersteunde Clinton dat elk van hen het zijne moet doen om uitvoering van Dayton te waarborgen. Volgens Sandy Berger, de nationale veiligheidsadviseur van Clinton was de president "erg direct en openhartig" met de drie leden van het presidium, moslim Alija Izetbegovic, de Kroaat Kresimir Zubak en de Bosnische Serviër Momcilo Krajisnik. De boodschap die hij af wilde geven, was: "jullie moeten nog beter je best doen". In een eerste reactie na het gesprek met Clinton ondersteunde Momcilo Krajisnik, namens de Bosnische Serviërs lid van het staatspresidium, dat dezen bereid zijn om het vredesakkoord in zijn geheel uit te voeren". Tegelijkertijd deed hij echter een oproep voor onafhankelijkheid voor de Bosnische Serviërs en ging daarmee lijnrecht tegen Dayton in. Clinton maakte met zijn echtgenote Hillary en dochter Chelsea, een korte wandeling in het centrum van Sarajevo, toegejuicht door een enthousiaste menigte. Tijdens een bezoek aan het hoofdkwartier van de Amerikaanse militairen in Tuzla bedankte Clinton de 8000, in Bosnië Herzegovina gelegeerde Amerikaanse militairen voor hun aandeel in de totstandkoming van de vrede. Als cadeautje had Clinton voor een miljoen dollar telefoonkaarten meegenomen. Hij werd in Tuzla vergezeld door mi-

nister van Buitenlandse Zaken Albright, zijn voormalige Republikeinse rivaal voor het presidentschap Bob Dole en een tiental leden van het Congres.

VAN SFOR NAAR EUFOR?

De Amerikaanse militairen blijven voorlopig in Bosnië Herzegovina, want de situatie is er te precair om ze nu al terug te trekken. President Clinton had het Congres gezworen dat het Amerikaanse deel van SFOR uiterlijk in juli 1998 weer thuis zouden zijn. De vraag is of hij dit kan waarmaken gezien het feit dat hij dit

FAZ

al eerder had beloofd aan het Congres en dit niet was nagekomen. Deze "salamitactiek" komt Clinton nu duur te staan gezien het Congres, dat al lang had begrepen dat een aftocht uit Bosnië Herzegovina een catastrofe zou betekenen, gaat eisen dat Clinton om de zes maanden komt uitleggen waarom de strijdkrachten van DFOR, de afschrikkingsmacht die SFOR gaat opvolgen, nog langer moet blijven. Clinton heeft aangekondigd dat de nieuwe vredesmacht niet langer wordt gebonden aan een tijdslimiet, anderszinds wordt ongewis hoe lang de Amerikanen dan wél in Bosnië Herzegovina zullen blijven. Elk half jaar kan het Congres straks besluiten dat het welletjes is geweest en dat 'onze jongens' naar huis moeten. In Washington wordt er over nagedacht of de Amerikaanse troepen niet beter buiten Bosnië Herzegovina de wacht moeten betrekken, terwijl Europese

militairen én een Europese politiemacht in Bosnië Herzegovina blijven. Slechts in een zware crisis zou Amerika te hulp schieten. In regeringskringen heerst grotere voorzichtigheid. Maar als ook het Pentagon filosofeert dat op den duur een Europese vredesmacht onder een Europese commandant in Bosnië Herzegovina moet blijven waken, spreekt het niet meer vanzelf dat de Amerikanen samen met Europa de Bosnië-klus blijven klaren. Na IFOR, SFOR en DFOR dus EUFOR? Niet alleen de Amerikaanse analyses wijzen in deze richting. Er is tevens een belangrijke politieke factor die de europeïsering van wat ook wel als *baby sitting force* in Bosnië Herzegovina wordt bespot, gaat stimuleren: de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

MULTI-ETNISCHE POLITIE IN BRCKO

Bosnië Herzegovina kent sinds 3 januari een politie-eenheid die wordt aangevoerd door een Bosnisch Serviër, Teodor Gavric. De eenheid bestaat uit 120 Bosnische Serviërs, negentig moslims en twintig Bosnische Kroaten, opgeleid door VN-politie. De Japanse regering heeft 22 politieauto's en de vijf computers voor de politiemacht geschonken. Zowel de Bosnische Serviërs als de federatie van moslims en Kroaten eisen Brcko op. Om de etnische spanningen te temperen heeft de internationale gemeenschap naast de politie ook het bestuur en de rechtbanken onder multi-etnisch gezag geplaatst. Op 15 maart moet het besluit vallen of de stad bij de Servische Republiek behoort of in handen komt van de moslim-Kroatische federatie. De stad is van strategisch belang: ze beheerst de enkele kilometers brede Posavina-corridor die de twee delen van de Servische Republiek met elkaar verbindt. Als Brcko aan de federatie toevalt, is de verbinding tussen die twee delen van de Servische Republiek verbroken. De Bosnische Serviërs hebben steeds gezegd dat in dat geval een hervatting van de oorlog onvermijdelijk is.

MINISTER PRONK OPNIEUW NAAR BOSNIË HERZEGOVINA
Minister Pronk voor ontwikkelingssamenwerking heeft van 6 tot 11 januari een bezoek gebracht aan Bosnië Herzegovina. Pronk wilde een indruk krijgen van de wederopbouw van het land en van de situatie van ontheemden en vluchtelingen (zie bijlage). De minister was begin 1997 ook in Bosnië. Pronk heeft gesproken met leden van de federale regering en de vrouwen uit Srebrenica. Verder bekeek hij hulpprojecten in onder meer Podvelezje, Stuperi, Tuzla, Srebrenica en Zivinice. De Nederlandse bijdrage aan de wederopbouw van Bosnië Herzegovina richt zich vooral op de federatie van moslims en Kroaten (MKF). Zolang de Bosnisch Servische Republika Srpska (RS) niet voldoet aan de belangrijkste voorwaarden van de Dayton-akkoorden, ondersteunt Nederland geen activiteiten in dit deel van het land, uitgezonderd activiteiten gericht op onder meer humanitaire hulp en mijnopruijing. De Nederlandse bijdrage aan de wederopbouw van Bosnië Herzegovina bedroeg in 1997 bijna 100 miljoen gulden.

BOSNISCHE SERVIËRS RUIZEN OVER PREMIER

Het parlement van de Servische Republiek in Bosnië Herzegovina is er op 12 januari opnieuw niet in geslaagd het eens te worden over de benoeming van een premier van de Servische Republiek. Wel is Dragan Kalinic, bondgenoot van Radovan Karadzic, herkozen tot parlementsvoorzitter. De tweede poging van het eind vorig jaar gekozen parlement van de Bosnische Serviërs om een premier te kiezen strandde opnieuw op de verdeeldheid tussen de 'gematigden' rond president Biljana Plavsic van de Servische Republiek in Bosnië Herzegovina en de 'dogmatici'-aanhangers van de van oorlogsmisdaden verdachte Karadzic. De gematigden zijn voor naleving van het akkoord van Dayton, de hardliners zijn er fel tegen. Aanhangers van Karadzic blokkeren de verkiezing van de gematigde kandidaat Mladen Ivanic die

is voorgedragen door Biljana Plavsic en die de steun heeft van de internationale gemeenschap. Plavsic's kandidaat Ivanic, een 39-jarige partijloze econoom, kreeg geen toestemming zijn regeringsprogramma te presenteren. Ivanic, kreeg zelf niet de kans het parlement toe te spreken en zijn programma toe te lichten. Hij moest zich beperken tot korte gesprekken met individuele parlementariërs. De hoogste vertegenwoordiger van de internationale gemeenschap in Bosnië Herzegovina, Carlos Westendorp waarschuwde de Bosnische Serviërs voor de gevolgen als zij de zaak blijven traineren.

Ivanic zei uit te zijn op de vorming van een regering van nationale eenheid waarin ook afgevaardigden van de ultra-nationalisten zijn vertegenwoordigd. Die regering zou een overgangskarakter moeten hebben en moeten aanblijven tot vervroegde parlementsverkiezingen later dit jaar. Ivanic zei dat de politieke situatie in de Servische Republiek een 'kritiek punt' heeft bereikt. De spanningen kunnen volgens hem alleen door een regering van nationale eenheid worden bezworen. Een week later is de partijvoorzitter van de SNSD, Milorad Dodik, voorgedragen als nieuwe

Milrad Dodik (NRC)

premier. Het parlement van Srpska heeft daarna met een krappe meerderheid op 18 januari Dodik gekozen tot

premier. Maar even als dat van Ivanic werd ook zijn kandidatuur afgewezen door de nationalist.

KARADZIC MOCHT NAAR MONTENEGRO ONTSNAPPEN
 's Werelds meest gezochte oorlogsmisdadiger, Radovan Karadzic, de voormalig leider van de Bosnische Serviërs, heeft van het Westen het aanbod gekregen om geruisloos te vertrekken naar Montenegro. Dit zegt

Ambassadeur Daan Everts

Nieuwsblad van het Noorden

ambassadeur D. Everts, het scheidende hoofd van de Europese waarnemersmissie op de Balkan (ECMM). Officieel moet Karadzic worden gearresteerd, maar het Westen is bang dat de arrestatie van Karadzic, die door veel Bosnische Serviërs nog als een volksheld wordt beschouwd, kan leiden tot het oplaaien van de oorlog in Bosnië. Verbanning naar Montenegro zou het Westen goed uitkomen omdat Karadzic dan van het politieke toneel in Bosnisch-Servië zou verdwijnen. Karadzic, op zijn beurt hoefde dan niet meer te vrezen voor arrestatie. Het plan vond instemming van de Amerikanen, de gangmakers achter het Dayton-vredesakkoord. Uiteindelijk ging de verbanning niet door. Karadzic heeft dit aanbod afgeslagen en verklaarde: "Ik heb daar geen boodschap aan, ik ben de stichter van de Republika Srpska. De republiek kan niet zonder mij". Dus uit een merkwaardige nationale trots heeft hij zich hiertegen verzet.

HELI STORT NEER BIJ RELLEN IN SREBRENICA

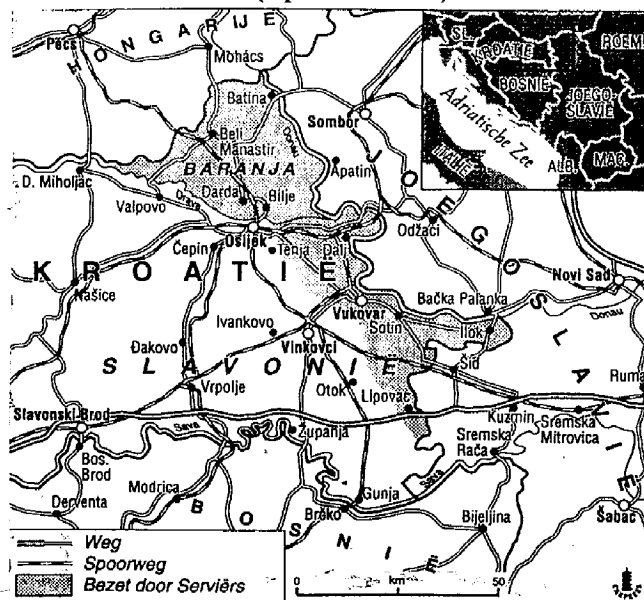
Een woedende Bosnisch Servische menigte heeft op 16 januari moslims

die onlangs in de gemeenteraad waren gekozen, verjaagd uit Srebrenica. Een Amerikaanse OH-58D verkenningshelikopter die de komst van de moslims begeleidde, raakte een elektriciteitsdraad en stortte neer. Eén van de twee inzittenden raakte gewond. De in de raad gekozen moslims zouden worden geïnstalleerd.

OOST-SLAVONIË

OOST-SLAVONIË MET SERVISCH INWONERS TERUG ONDER KROATISCH BESTUUR

De Verenigde Naties hebben op 15 januari het bestuur van Oost-Slavonië overgedragen aan Kroatië. De regering in Zagreb heeft weer zeggenschap over het hele Kroatische grondgebied, inclusief de Servische bewoners van Oost-Slavonië. Dresden aan de Donau, zo noemde een journalist Vukovar na het beleg in 1991. Gedurende drie maanden regende het dagelijks vijfduizend bommen, granaten en mortieren. Hierbij bleef geen gebouw onbeschadigd. Sinds de val van Vukovar is het Kroatische Oost-Slavonië Servisch. Ongeveer 80.000 Kroaten en duizenden andere niet-Serviërs verlieten in die dagen de streek. Hun woningen worden nu bewoond door Serviërs die in 1995 bij een bliksemactie van de Kroaten (Operatie Storm)

De Gelderlander

uit de van oudsher Servische gebieden in de Krajina in Kroatië werden verjaagd. In het gebied blijven vierhonderd man civiele politie en honderd militaire waarnemers. De grootste nachtmerrie is nu een exodus van de ruim 60.000 getraumatiseerde Serviërs die daarvoor al uit andere delen van Kroatië verdreven waren. Als de regering in Zagreb kwaad wil, dan zullen de vluchtelingen Oost-Slavonië verlaten, eventueel gevolgd door de Serviërs die er al voor 1991 woonden. De laatste maanden zijn gemiddeld 300 Serviërs per dag gevlucht uit angst voor een Kroatische bijtjesdag. In Vukovar circuleren primitief gemaakte pamfletten met de tekst: 'Chetniks, het is één minuut voor twaalf'. Mocht het zover komen dan kan de etnische zuivering van Kroatië, onder toezien oog van de internationale gemeenschap, een feit worden. Servië wil ze niet en de Republika Srpska van de Bosnische Serviërs biedt geen alternatief. De VN zit in dat geval met een volgend Joegoslavië-fiasco. De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) probeert te voorkomen dat na de overdracht het tot conflicten kom, en zoekt naar alternatieven voor de Serviërs. De OVSE heeft met de Kroatische regering afgesproken dat niemand het huis wordt uitgezet alvorens er een alternatief beschikbaar is. De Serviërs hebben ook het recht in het gebied te blijven. Maar

het gevaar bestaat natuurlijk dat op regionaal of lokaal niveau eigen beleid wordt gemaakt, en de belofte van de regering in Zagreb niet worden nageleefd. De uitkomst van het Oost-Slavonische experiment is een graad meter voor het westerse succes op de Balkan, vindt de Amerikaanse ambassadeur in Kroatië, Peter Galbraith: 'Als we hier een multi-etnische samenleving

kunnen herstellen, hebben we etnische zuivering in één deel van voormalig Joegoslavië teruggedraaid, en hebben we een belangrijk precedent geschapen voor Bosnië'.

KLEIN-JOEGOSLAVIË

VERREGAANDE BELOFTEN IN SERVIË

Milan Milutinović (Foto AP)

NRC

De nieuwe president van Servië, Milan Milutinovic, heeft bij zijn installatie een uitgebreid programma van hervormingen aangekondigd. De in het begin van december 1997 gekozen Milutinovic, stelde de Serviërs "een algemeen vernieuwingsprogramma" in het vooruitzicht. De hervormingen, zo zei hij, betreffen "de instituten, de economie, het onderwijs, de gezondheidszorg, de informatie, de cultuur en alles wat in een moderne democratische samenleving fatsoenlijk is". Het accent bij de hervormingen komt volgens de nieuwe president te liggen op "arbeid, competentie, eerlijkheid, verantwoordelijkheid, solidariteit, menselijkheid, patriotisme en de nationale waardigheid". Landbouw, energie, transport, toerisme en de industrie bevatten naar zijn oordeel het potentieel dat Servië op de weg naar de integratie in Europa op de wereld kan brengen. Of dat lukt, hangt volgens Milutinovic af van twee voorwaarden. De ene

omschreef hij als "het handhaven van vrede, vrijheid en onafhankelijkheid en de bevestiging van Joegoslavië als staat, bestaande uit twee gelijkberechtigende republieken, Servië en Montenegro". De andere voorwaarde die Milutinovic noemde is de "vereniging van alle levensvatbare krachten rond een nationaal minimumprogramma, ongeacht hun etnische, religieuze en politieke achtergrond. De installatie op 29 december van Milutinovic werd geboycot door de parlementariërs van de ultra-nationalistische Servische Radicale Partij. Hun leider, Vojislav Seslj, werd bij de presidentsverkiezingen van 21 december door de socialist Milutinovic verslagen, naar hun zeggen door fraude.

MILOSEVIC VERHUIST NAAR VILLA VAN TITO

President Milosevic (FRJ) verhuist naar de villa, 'Het Witte huis', van maarschalk Tito in de luxe wijk Dedinje in de heuvels boven Belgrado. De villa waar de Joegoslavische alleenheerser Josip Broz Tito decennia heeft gewoond, is gerenoveerd om tegemoet te komen aan de eisen van de nieuwe huurders, de president en zijn vrouw Mirjana Markovic. Milosevic is de eerste bewoner van de villa sinds de dood van Tito in 1980. Het interieur van de villa heeft veel van zijn charme verloren die het gebouw kenmerkte ten tijde van de stichter van het socialistische/communistische Joegoslavië.

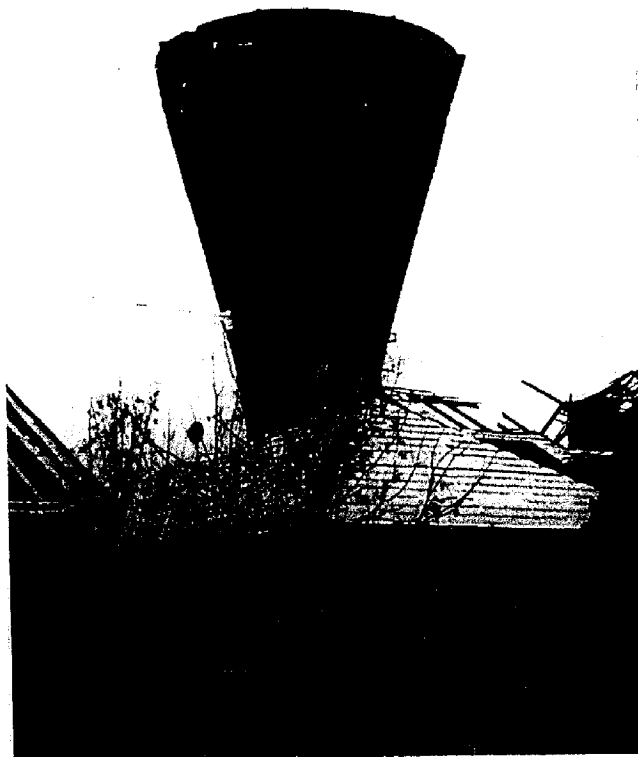
LONTJE IN KRUITVAT KOSOVO WORDT GEVAARLIJK KORT

De dagen van vreedzaam Albanese verzet in Kosovo zijn geteld. Het rumoer in deze Zuid-Servische provincie neemt met de week toe, moordanslagen op Serviërs vinden met de regelmaat van de klok plaats en de massale demonstratie van studenten blijven aanhouden. Nu is Kosovo al onrustig sinds de provincie in 1912 aan Servië werd toebedeeld. Maar toen Kosovo in 1989 zijn autonomie verloor door toenmalig president Slobodan Milosevic aan de Albanese

De Gelderlander

meerderheid (90 % van de bevolking) verloor men ook elke zeggenschap in eigen land. Dit was de eerste aanzet tot de lont in het kruitvat. De Albanesezen bouwden in de jaren daarna hun eigen parallelle samenleving op, een zonder raakpunten met de Serviërs beheerste wereld bovengronds: de Albanesezen hadden hun eigen ondergronds onderwijs, ondergrondse ziekenzorg, een parallelle economie, een eigen staat zelfs, met alle ondergronds functionerende instanties die erbij horen, een president, een regering, een parlement, een belastingdienst en zelfs een eigen voetbalcompetitie. Dit systeem wordt gefinancierd door de Kosovonaren en Albanese gastarbeiders die drie procent van hun inkomen afstaan. De architect van die ondergrondse samenleving was Ibrahim Rugova, de onomstreden leider van de Kosovonaren. Zijn credo was, en is vreedzaam verzet en burgerlijke ongehoorzaamheid. De achtergrond: Kosovo is een kruitvat, dat bij gewelddadig verzet tegen de Servische onderdrukking kan exploderen. En die explosie zal, als ze komt, uitlopen op een internationale oorlog waarbij onvermijdelijk Albanië en Macedonië en vrijwel zeker nog andere aangrenzende Balkanlanden betrokken zullen raken. De Albanesezen,

De watertoren van Vukovar
UNMO-missie

vooral de jongeren, accepteren geen autonomie meer. We hebben nu een hele generatie die is opgegroeid en opgeleid in kelders en op zolders. Die generatie kan niet tot de orde worden geroepen als ze ziet dat de hele wereld vrijheid heeft. De duidelijkste waarschuwing dat in Kosovo de stemming kentert kwam van Azem Vilasi, de populaire partijchef van Kosovo vóórdat Milosevic de regio haar autonomie afpakte en een van de eersten die Milosevic liet arresteren. Tegen het Kroatische weekblad *Feral Tribune* noemde hij een oorlog in Kosovo "onvermijdelijk" en "een kwestie van tijd". De facto is Kosovo al geen deel meer van Servië.

KOSOVO GAAT NAAR DE STEMBUS

De Albanese partijen in Kosovo hebben besloten half maart verkiezingen voor het illegale parlement en een president van Kosovo te organiseren. Half maart moeten de Albanen een parlement van de ondergrondse 'Republiek Kosovo' kiezen, ter vervanging van het parlement dat ze in 1991 kozen. Ze kiezen tevens een president. Op dit moment wordt die functie bekleed door Ibrahim Rugova, lid

van de belangrijkste ondergrondse partij, de Democratische Liga Van Kosovo.

EU HERVAT HANDELS-SANCTIES

De Europese Unie hervat de handels-sancties tegen Klein-Joegoslavië in verband met de mensenrechtensituatie. De handelsvoordelen die het land nog heeft, zijn per 1 januari beëindigd. De preferentiële handelsstatus die Bosnië Herzegovina en Kroatië hebben, zal wel worden gehandhaafd. Ondernemingen uit Servië en Montenegro echter,

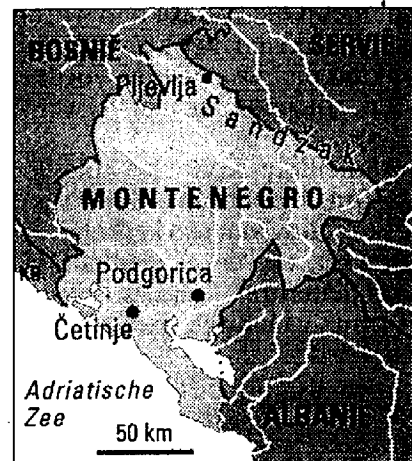
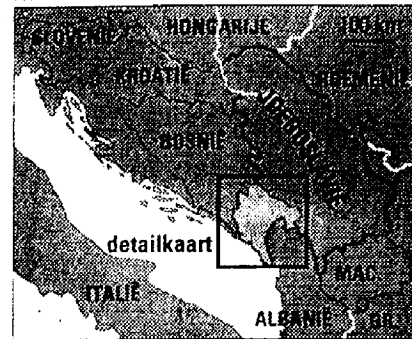
de delen waar uit Klein-Joegoslavië bestaat, betalen vanaf 1 januari weer invoerrechten op producten bestemd voor de EU. Eerder besloten de VS al om de financiële sancties tegen Klein-Joegoslavië met een jaar te verlengen. De sancties van de VS en de EU zullen worden opgeheven als aan drie voorwaarden wordt voldaan;

- 1) *Servië en Montenegro moeten helpen de berechting van oorlogsmisdadigers mogelijk te maken;*
- 2) *ze dienen de financiële nalatenschap van ex-Joegoslavië eerlijk te delen;*
- 3) *ze moeten stappen zetten om de situatie in Kosovo te verbeteren.*

DJUKANOVIC LEVENDE NACHTMERRIE VOOR MILOSEVIC

Tot afschuw van de gevestigde orde in de republiek Joegoslavië werd de 35-jarige Milovan Djukanovic op 15 januari beëdigd tot staatshoofd van de federale deelstaat Montenegro. De eerste breuk met de andere deelstaat Servië is daarmee een feit geworden. Djukanovic ontpopte zich begin vorig jaar tot een van de felste binnenlandse critici van Milosevic, toen nog Servische president, en hij is sindsdien

MONTENEGRO

NRC Handelsblad 120198

een voorstander van Montenegrijnse onafhankelijkheid en economische en politieke hervormingen in eigen land. Voor Milosevic was de uitverkiezing door de 600.000 Montenegrijnen van hun premier tot staatshoofd een nachtmerrie in wording. De tegenkandidaat van Djukanovic, de zittende president Momir Bulatovic, probeerde een wisseling van de wacht te voorkomen met stembusfraude en de steun van Belgrado, maar moest het desondanks in oktober jongstleden afleggen. De Montenegrijnen kozen daarmee tegen Milosevic en alles waar Servië voor staat. Djukanovic is de nieuwe ster aan het Montenegrijnse politieke firmament. Inmiddels werkt hij aan zijn imago als hervormer en voorstander van het onafhankelijk zijn van het Servië van Milosevic. De meest concrete voorstellen betreffen het instellen van één grote vrijhandelszone en een belastingparadijs, uiteraard zonder Servische inmenging. Zeker vijftig landen, waaronder de VS en Rusland, stuurden hun ambassadeur naar de installatie van Djukanovic in de historische hoofdstad van Montenegro, Cetinje. Voor aanvang van de plechtigheden waren er in Podgorica ernstige onge-

regeldheden waarbij 45 mensen gewond raakten tijdens een betoging tegen Djukanovic. De kans is nu groot dat Montenegro zich afscheid van Servië, wat dan betekend, dat Servië bijvoorbeeld drie zeehavens: Tivat, Kotor en Bar kwijtraakt en verder in een isolement komt. Bovendien beschuldigt de Milosevic getrouwe media, Djukanovic van het sluiten van een kongsi met de Albanese in Kosovo. Uiteindelijk doel, volgens Belgrado en Bulatovic: de ondergang van Servië.

Milovan Djukanovic

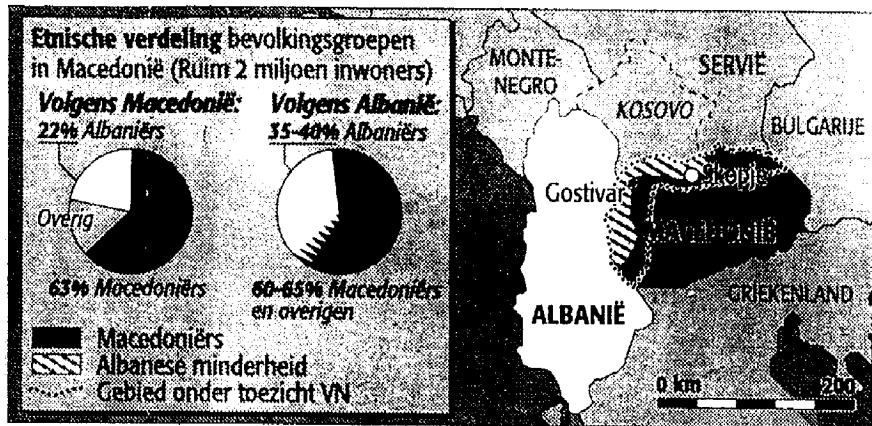
De Gelderlander

MACEDONIË

ALBANESE GUERRILA AANVAL IN MACEDONIË

Een Albanese guerrillagroepering uit de Servische provincie Kosovo heeft op 7 januari de verantwoordelijkheid opgeëist voor een reeks aanslagen in Macedonië. De bewering dat de Albanese uit Kosovo voor het eerst hebben toegeslagen in Macedonië, waar een omvangrijke Albanese minderheid woont, zal de spanning in de Balkan zeker verhogen. Het Kosovo Bevrijdings Leger (UCK) is daar in een steeds grimmiger strijd verwickeld met de Servische politie. De groep meldde d.m.v. een faxbericht niet alleen bom-aanslagen te hebben gepleegd op Servische politiedoelen in Kosovo, maar ook op een gerechtshof in de Macedonische stad Kostivar in decem-

Macedonië: etnisch kruitvat

211197 © de Volkskrant. Bron: The State of War and Peace Atlas

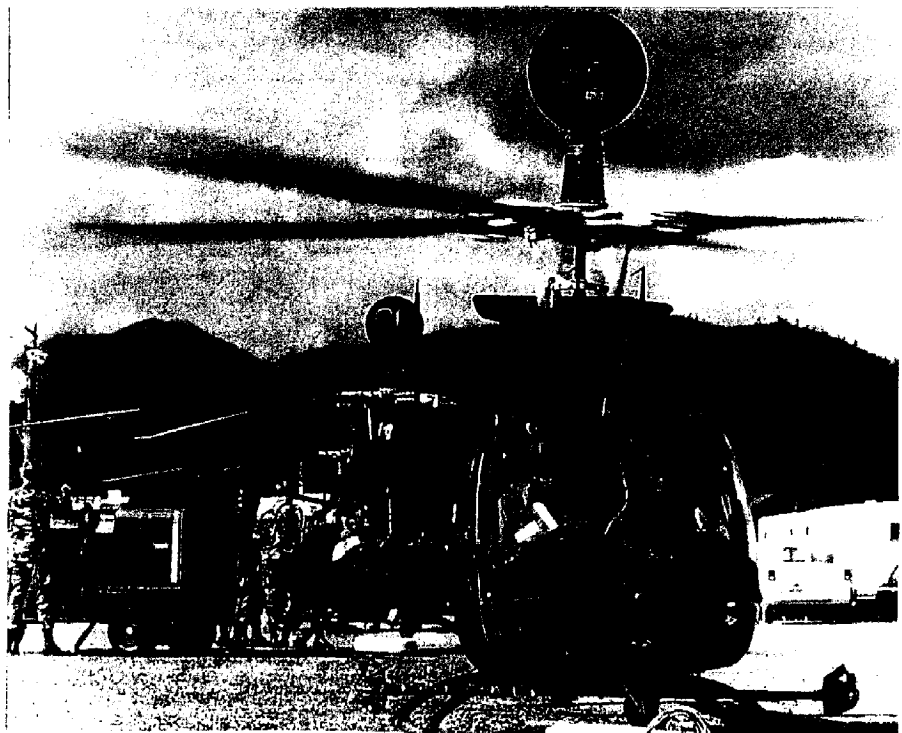
ber jl. En twee politiebureau's in Kumanovo en Prilep op 4 januari jl. Bij de aanslagen vielen geen gewonden. Het is voor het eerst dat het Kosovo Bevrijdings Leger opereert in Macedonië, waar ook etnische spanning rond de Albanese bestaat. De Macedoniërs zijn bang dat de Albanese minderheid, ongeveer 25 procent van de bevolking, samen met de Albanese uit Kosovo aansluiting zoekt bij Albanië.

OORLOGSTRIBUNAAL

TRIBUNAAL TREKT VIER AANKLACHTEN IN

Het VN-tribunaal heeft de aanklachten tegen drie gedetineerde Bosnische

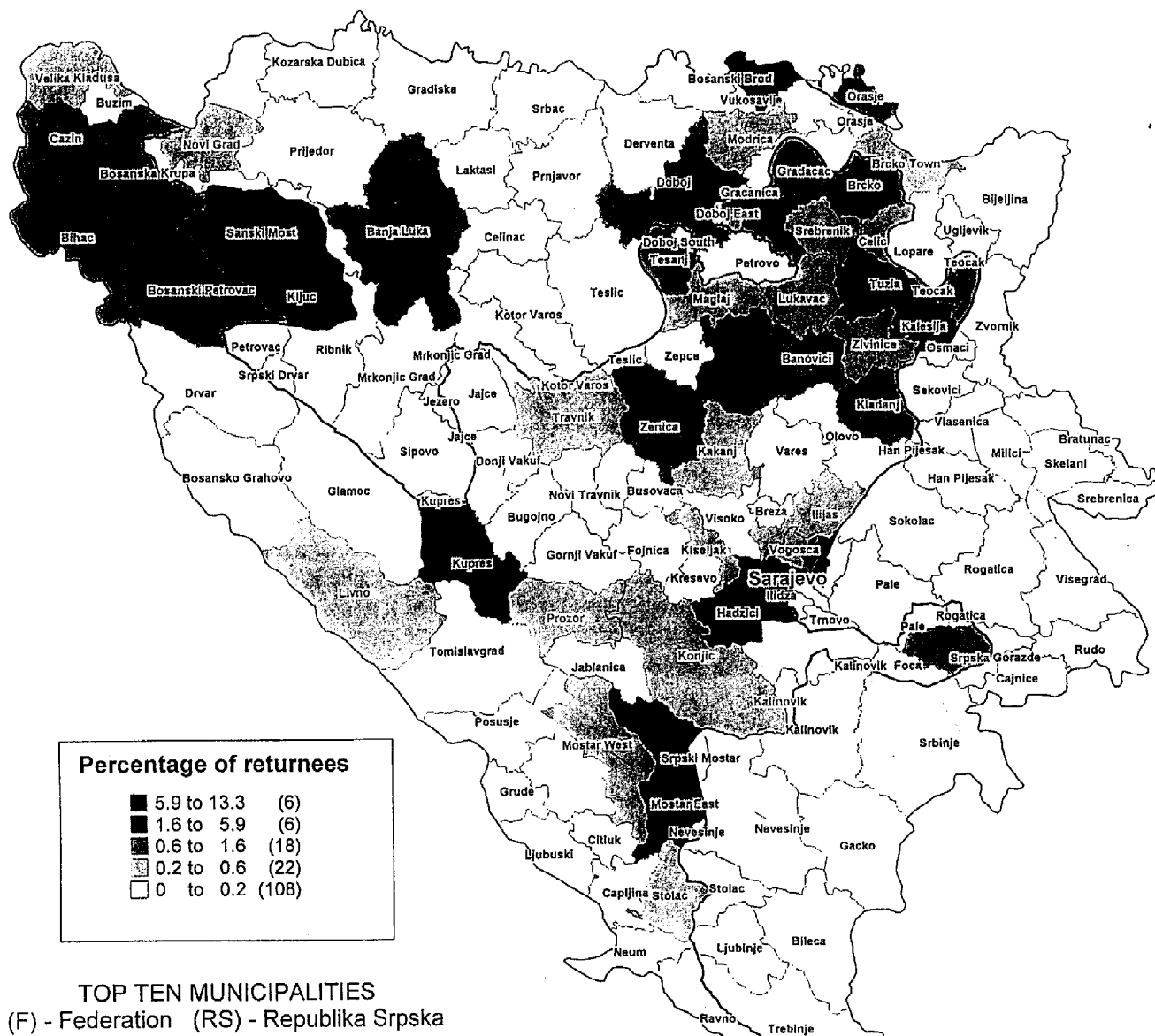
Kroaten laten vallen. Het gaat om Marinko Katava, Pero Skopljak en Ivan Santic. Zij maakten deel uit van een groep van tien Bosnische Kroaten die onlangs "vrijwillig" naar Den Haag kwamen om voor oorlogsmisdaden in de Lasva-vallei berecht te worden. Rechters van het tribunaal moeten formeel met de intrekking van de aanklacht instemmen. De aanklacht tegen een vierde Bosnische Kroaat Stipo Alilovic, die formeel nog voortvluchtig was, is ingetrokken omdat ontdekt is dat hij in 1995 in Amsterdam is overleden. In het cellencomplex van het tribunaal wachten nog 16 Bosnische Kroaten af op hun berechting.

OH-58D

Overzicht van de terugkeer van vluchtelingen naar

Bosnië Herzegovina in 1996 en 1997

Source: UNHCR
Date: 1 December 1997

The boundaries displayed on this map do not imply official recognition by the United Nations